

Tervishoiuteenuste kättesaadavus 2019. a. 12 kuud

Eesti Haigekassa, jaanuar 2020.a.

Tervishoiuteenuste kättesaadavus on mitmetahuline mõiste sisaldades nii ajalist, geograafilist kui ka rahalist vaadet. Käesolev aruanne annab ülevaate eriarstiabi, õendusabi ja hambaravi ravijärjekordadest (ooteaegadest). Eriarstiabi, õendusabi ja hambaravi ravijärjekordade kohta esitavad raviasutused haigekassale regulaarseid aruandeid, lisaks kontrollitakse ravijärjekordi ka kaasuspõhiselt.

1. Eriarstiabi, õendusabi ja hambaravi plaanilise ravi järjekorrad

Eriarstiabi, õendusabi ja hambaravi plaanilise ravi järjekordade, st ooteaegade jälgimiseks esitavad raviasutused haigekassale regulaarselt aruandeid. Haiglavõrgu arengukava (HVA) haiglad esitavad igakuiselt ülevaate eriarstiabi plaaniliste ambulatoorsete vastuvõttude tegelikust ooteajast eelmisel kuul (tagasiulatuv ravijärjekordade aruanne) ning etteulatava ravijärjekordade aruande – 1. kuupäeva seisuga eriarstiabi, õendusabi ja hambaravi järjekordades broneeritud vastuvõttude¹ arv ning ooteaeg vaba vastuvõtuajani (aruande kuupäeva seisuga). Ülejäänud lepingupartnerid ehk mitte haiglavõrgu arengukavasse kuuluvad teenuseosutajad (edaspidi hankepartnerid) esitavad kord kvartalis etteulatava ravijärjekordade aruande.

Alljärgnevalt on esitatud ülevaade eriarstiabi, õendusabi ja hambaravi ravijärjekordade aruannetes esitatud infost - 01.01.2020. a. seisuga **ravijärjekordadesse registreeritud esmased plaanilised vastuvõttud** ning HVA haiglate ambulatoorses ravis **tegelikult juba toimunud** eriarstide esmaste plaaniliste vastuvõttude ooteajad 2019. aasta 12 kuu jooksul.

Esmasteks vastuvõttudeks kvalifitseeruvad ka rutiinsed järelkontrollid, kui eriarst jätab patsiendi enda jälgimisele ja kutsub ta teatud aja järel tagasi kontrolli (tagasikutsed kus vastuvõtu-aeg broneeritakse saatekirjaga).

Ravijärjekorra maksimumpikkust² ületavate vastuvõttude hulgas on vastuvõttud, mille pikk ooteaeg võib tuleneda kas patsiendi soovist pääseda konkreetse spetsialisti vastuvõtule, arstide vähesusest või teenuseosutaja lepingumahust haigekassaga.

Etteulatuvates aruannetes esitatakse info eriala-, mitte arstipõhiselt. Ambulatoorse eriala lühike ooteaeg ei tähenda, et raviasutuses on kõigi selle eriala arstide vastuvõtule lühikesed ooteajad. Kindlustatul on õigus pöörduda tema poolt valitud raviasutuse poole, sõltumata oma elukohast, kindlustuspiirkonnast või saatekirjale märgitud raviasutuse/raviarsti nimest.

¹ Ravijärjekordades ootavad vastuvõttud - ravijärjekordade andmed esitatakse isikustamata kujul, need ei kajasta järjekordades olevate isikute arvu. Kui patsient ootab ravijärjekorras mitme eriarsti vastuvõtule, kajastuvad ravijärjekorras kõik tema poolt oodatavad vastuvõttud ning seetõttu kasutatakse ravijärjekorra andmetes isikute asemel mõistet vastuvõttud. Statsionaarse ja päevaravi puhul tähendab see mõiste plaanilise raviga seotud hospitaliseerimiste ravijärjekorda.

² Haigekassa [nõukogu otsusega](#) kehtestatud ravijärjekorra maksimumpikkused.

1.1. Eriarstiabi ravijärjekorrad

A. Ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõtud 1. jaanuar 2020 a. seisuga

01.01.2020.a. seisuga on kõikides haigekassa eriarstiabi lepingupartnerite ravijärjekordadesse registreeritud kokku ca 145 000 vastuvõttu, neist 79% on HVA haiglate ravijärjekordades ja 21% hankepartnerite juures. Hankepartnerite ravijärjekordade broneeringute osakaal on aastaga 3% suurenenud.

Eelmise aasta sama perioodiga võrreldes on eriarstias registreeritud vastuvõtte rohkem **ambulatoorse ravi** ravijärjekordadesse (enam hankepartnerite juures). **Päevaravile ja statsionaarsele** ravile ootajate arv on vähenenud.

Tabel 3. Eriarstiabi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõtud

	01.01.2019		01.01.2020		Muutus võrreldes 2019.aastaga
	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekord lubatud maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekord lubatud maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades
Eriarstiabi - ambulatoorne	114 331	51%	121 832	50%	7 501
Eriarstiabi - päevaravi	10 055	81%	9 395	82%	-660
Eriarstiabi - statsionaarne	14 979	76%	13 649	81%	-1 330
Kokku	139 365	56%	144 876	55%	5 511

HVA haiglates on ambulatoorsesse ravijärjekorda registreeritud vastuvõttude üldarv suurenenud 6%, suuremas mahus keskhaiglates (suurima mõjuga Ida-Viru Keskhaigla). Üldhaiglate ravijärjekordades on vastuvõtte vähem broneeritud (Narva Haigla).

Erialadest on HVA haiglates ambulatoorsesse ravijärjekorda rohkem vastuvõtte registreeritud ortopeedias, neuroloogias, vähenenud sisehaigustes ja üldkirurgias.

Ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse piires olevate ambulatoorsete vastuvõttude osakaal on HVA haiglates vähenenud (42%-lt nüüd 40%) .

HVA haiglate ravijärjekordades ootab võimsuse puudumise tõttu praktiliselt sama palju patsiente kui aasta tagasi (12% ravijärjekorras ootajatest) .. Arstide vähesuse tõttu tuleb kauem oodata (üle 42 päeva) enam Ida-Viru Keskhaiglas, Pärnu Haiglas. Erialadest on arstide puudus HVA haiglates suurim oftalmoloogia ja ortopeedia erialal .

HVA haiglate päevaravi ravijärjekorda registreeritud plaaniliste vastuvõttude üldarv on vähenenud 5% võrra (üldkirurgia, otorinolarüngoloogia), statsionaarsele ravile vähenenud 9%

võrra (üldkirurgia, otorinolarüngoloogia). Üha rohkem operatsioone tehakse statsionaari asemel päevaravis.

Haiglavõrgu väliste lepingupartnerite (hankepartnerite) ambulaatorsetesse ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv on eelmise aasta sama perioodiga võrreldes suurenenud 25% ca 6 000 vastuvõtu võrra. Aasta tagasi sama võrdluse ajal oli hankepartnerite ravijärjekordades vähem vastuvõtte broneeritud. Põhjuseks oli alates 01.10.2018 alanud uus lepinguperiood, mille tulemusena teenuseosutajad, kellel lõppes leping haigekassaga, ei esitanud enam regulaarseid ravijärjekorra aruanded. Samas tasus haigekassa ka nende patsientide ravi eest, kes olid juba varasemalt end nende juures ravijärjekorda pannud (jäid aruandest välja).

Erialadest on hankepartnerite juures ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv suurenenud kõige enam dermatoveneroloogias, oftalmoloogias ja günekoloogias..

Raviasutuse vähese võimsuse tõttu tuleb kauem oodata (üle 42 päeva) 4% hankepartnerite ambulatoorse eriarstiabi ravijärjekorrast. Erialadest ongi arstide puudus suurim dermatoveneroloogia ja oftalmoloogia erialal.

Hankepartnerite statsionaarse ja päevaravi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv on selle aruande alusel vähenenud (päevaravis ca 31% ja statsionaarses ravis ca 27%).

B. Haiglates toimunud vastuvõttude tegelikud ooteajad.

Ravijärjekordades ootavate vastuvõttude ooteaegu hinnates tuleb arvestada, et aruandekuu 1. kuupäeva seisuga esitatavates aruannetes ei kajastu väga lühikese ooteajaga vastuvõttud – sellega seoses ei anna etteulatuv aruanne tegelikest ooteaegadest terviklikku ülevaadet.

Ambulatoorse ravi ooteaegade osas esitavad haiglavõrgu arengukava haiglad ka **tagasiulatuva ooteaegade aruande** – info eelmisel kuul toimunud esmaste plaaniliste ambulatoorsete vastuvõttude³ tegeliku ooteaja kohta. 2019. aasta 12 kuu jooksul toimus 66% haiglavõrgu arengukava haiglate esmastest plaanilistest ambulatoorsetest eriarstiabi vastuvõttudest ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse (kuni 42 kalendripäeva) jooksul.

³ Ravijärjekordade aruandes defineeritakse esmane vastuvõtt järgmiselt: **Esmane plaaniline vastuvõtt** on patsiendi esmane pöördumine vastuvõtule esmase haigestumise, haiguse ägenemise või eriarsti poolt jälgitavate haiguste hilisemaks järelkontrolliks väljaspool ühte raviepisoodi. **Raviepisood** - ambulatoorse arstiabi osutamine esimesest vastuvõtust kuni terviseprobleemi lahendamiseni, krooniliste haiguste korral ambulatoorse arstiabi osutamist üldjuhul 3 kuu jooksul alates esimesest vastuvõtust. Ravijärjekordade aruandes esitatakse info ainult plaanilise ravi kohta; **vältimatu abi osutamine selles aruandes ei kajastu**. Kroonilise haiguse puhul loetakse nt üks kord aastas toimuvad rutiinsed järelkontrollid igal aastal esmaseks vastuvõtuks.

Tabel 4. HVA haiglates toimunud plaanilised ambulatoorsed vastuvõttud – haiglaliikide lõikes

	12 kuud 2018		12 kuud 2019		Muutus võrreldes 2018.aastaga
	Vastuvõttude arv	Ravijärjekord lubatud maksimumpikk use piires	Vastuvõttude arv	Ravijärjekord lubatud maksimumpikkus e piires	Vastuvõttude arv
piirkondlikud haiglad kokku	280 543	54%	276 721	54%	-3 822
keskhaiglad kokku	400 433	70%	394 936	65%	-5 497
üldhaiglad, kohalik haigla ja taastusravihaigla kokku	233 977	86%	218 836	84%	-15 141
Kokku	914 953	69%	890 493	66%	-24 460

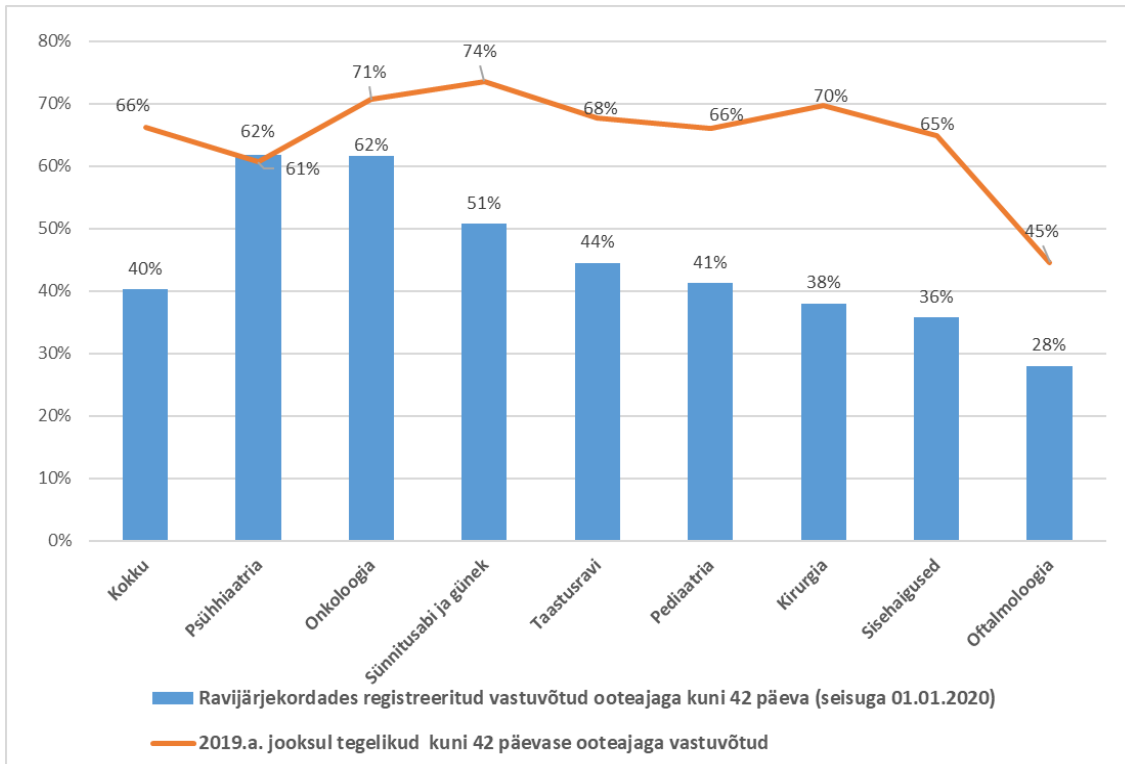
Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenes HVA haiglates esmaste plaaniliste ambulatoorsete vastuvõttude arv 6% (enam Ida-Viru Keskhaiglas). Vastuvõttude arv suurenes Ida-Tallinna Keskhaiglas (ca 5%).

Erialati toimus eriarstide esmaseid plaanilisi ambulatoorseid vastuvõtte rohkem neuroloogias, kardioloogias, pulmonoloogias ja reumatoloogias, vähenes aga sisehaigustes (50%), sest veel eelmine aasta esitasid sisehaiguste eriala all teenust osutanud arstid ravijärjekorra andmeid sisehaiguste eriala alt.

Ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse piires olevate vastuvõttude erinev osakaal HVA haiglate ambulatoorsetes ravijärjekordades (40% - kuu 1. kuupäeva seisuga esitatavate aruannete järgi) ning tegelikes andmetes (66% - juba toimunud vastuvõttude kohta esitatud andmed) tuleneb väga lühikese ooteajaga vastuvõttudest, mis ei kajastu aruandekuu 1. kuupäeva seisuga ravijärjekordade kohta esitatavates aruannetes.

Põhialade lõikes on ravijärjekordade kohta esitatud etteulatuvate aruannete alusel HVA haiglate ambulatoorsetes ravijärjekordades lubatud maksimumpikkuse piires olevate vastuvõttude osakaal kõige madalam oftalmoloogia ja sisehaiguste erialal (vt joonis 3). Ja seda kinnitavad ka tegelikult toimunud vastuvõttude andmed (tagasiulatuvate aruannete alusel).

Erinevate aruannete andmete võrdlemiseks on alljärgneval joonisel esitatud info HVA haiglate ravijärjekordades registreeritud vastuvõttude ooteaja ning toimunud vastuvõttude tegeliku ooteaja kohta.

Joonis 3. HVA haiglate ambulatoorsetel erialadel kuni 42 päevase ooteajaga vastuvõttude osakaalud (ravijärjekorras) ja tegelikud toimunud vastuvõttude kohta

Informatsioon HVA haiglate tagasiulatuvatest aruannetest ambulatoorsete erialade mediaankeskmiste ooteaegade⁴ (2019. a. oktoobri, novembri, detsembri kohta) võrdlus etteulatuvates aruannetes esitatud ooteaegadega (2019 a. 1.oktoober, 1. november, 1. detsember seisuga) on kättesaadav [haigekassa kodulehel](#) (*Eriarstiabi ravijärjekordade detailandmed (HVA, ambulatoorsed)*).

Haigekassa kodulehelt leiate ka haigekassa [lepingupartnerite andmed](#).

1.2. Õendusabi ravijärjekorrad

01.01.2020.a. seisuga on õendusabi ravijärjekordadesse registreeritud ca 900 vastuvõtu.

Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on koduõenduse ravijärjekordadesse registreeritud pöördumiste arv praktiliselt sama. Statsionaarse õendusabis ravijärjekordadesse registreeritud pöördumiste arv on vähenenud.

Õendusabi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttudest 97% toimub ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse⁵ piires - üldiselt on ooteajad ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse piires.

Tabel 5. Õendusabi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv

⁴ Mediaankeskmise ooteaeg – ooteaeg, millest 50% vastuvõttude ooteaeg on pikem ning, 50% vastuvõttude ooteaeg on lühem

⁵ Statsionaarses õendusabis on ravijärjekorra lubatud maksimumpikkus 3 kuud, koduõenduses 2 nädalat

	01.01.2019		01.01.2020		Muutus võrreldes 2019. aastaga
	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekorra maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekorra maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades
Koduõendus	346	99%	328	91%	-18
Stationsaarne õendusabi	675	96%	587	100%	-88
Kokku	1 021	97%	915	97%	-106

1.3. Hambaravi järjekorrad

01.01.2020. a. seisuga on laste hambaravi järjekordadesse registreeritud kokku ca 25 400 vastuvõttu. Ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv laste hambaravis ja ortodontias on suurenenud 25% .

Laste hambaravi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttudest toimub 86% ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse⁶ piires, ortodontias 96% vastuvõttudest. Haigekassa üheks prioriteediks on hambahaiguste ennetuses laste hõlmatuse suurendamine.

Tabel 6. Hambaravi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv

	01.01.2019		01.01.2020		Muutus võrreldes 2019.aastaga
	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekorra maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekorra maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades
Laste hambaravi	16 029	97%	20 450	86%	4 421
Ortodontia	4 235	97%	4 908	96%	673
Kokku	20 264	97%	25 358	88%	5 094

⁶ Plaanilise hambaravi ravijärjekorra lubatud maksimumpikkus alla 19-aastastele kindlustatud isikutele on kroonilise pulpiidi korral 1 nädal; lihtkaarieste ja kroonilise periodontiidi korral 2 kuud; ortodontiliste teenuste korral 9 kuud.